

Armand och Béatrice de Laubrière från Frankrike på väg ut för att uppleva en magnifik, men kall, vinterdag i Dalaskogarna. I minus 30 grader är det viktigt att röra sig hela tiden, men ändå inte bli svettig.

Tips för toppjakt i kyla

SKJUT IN VAPNET i samma temperatur som det är under jakten. Se till att både vapen och ammunition kyls ner innan inskjutning. Den oerfarne tar vapen och ammunition direkt från vapensåpet ut till en varm bil, åker till skjutbana och börjar direkt skjuta. När sedan vapnet kyls ner efter en dryg timme i skogen sänks träffbilderna markant och skottet bommar fågeln.

SKOGSFÅGEL GRÄVER ner sig i snön när det är riktigt kallt. Det lönar sig som regel att åka skidor i skogen runt stora hyggen och myrar för att skrämman upp fåglar ur snön. De flyger sällan långt. Med hjälp av en bra handkikare hittar du dem ofta på hygget i en frötall eller på myren i en myrtall.

KLARA KALLA DAGAR dröjer det vanligtvis till eftermiddagen då temperaturen stigit innan skogsfågeln sätter sig i topp för att äta. De föredrar att sitta uppe i träd på berg och åsar eftersom det som regel är varmare högre upp i terrängen. De sitter gärna på solsidan av ett träd för att få lite extra värme när de betar.

Fakta kyla

MINUS 30 GRADER är riktigt kallt. När Svenska Mästerskapen i längdåkning gick i Boden 1933 var det -37 vid starten. Om du räknar in fartvinden så blir det extremt kallt. I dag är köldgränsen -17 för längdskidåvlingar.

KÖLDREKORDET I SVERIGE är enligt SMHI $-52,6$ den 2 februari 1966 i Vuoggatjålme. Världens kallaste dag uppmättes i augusti 2010 i Valkyriedomen, i det norska Drottning Mauds land på Antarktis då var det $-94,7$ grader.

Främmande fåglar på bister toppjakt

Samuel Jakoby är jaktguide i Dalarnas utmarker. Hela januari 2013 var han fullbokad med jägare från världens alla hörn som ville jaga tjäder och orre på toppjakt. Håkan Stenlund slog följe i kylan för att ta reda på varför.

TEXT OCH FOTO: HÅKAN STENLUND

TERMOMETERN VISAR minus 29,9 grader. Den gamla skolan i Husvallgölen är inte gjord för sådan här kyla. Fönstren läcker värme. Med fog kan jag anta att det är långt under minus 30grader när jag tar på ett extra par tjocksockor och går ned till de andra. Guiden Samuel Jakoby, 28, håller på att gå igenom vissa viktiga säkerhetsdetaljer med sina gäster. Inte säkerhetsdetaljer när det gäller jakten och skyttet. Säkerhetsdetaljer när det gäller deras hälsa denna vinterdag.

– Se till att ni rör på er. Men rör er inte så fort att ni börjar svettas.

– Se på varandra, om någon ser ut att frysa, eller får till exempel vita fläckar i ansiktet, så säg till mig.

Armand och Béatrice de Laubrière kommer från Frankrike. Kvällen innan, över en köttgryta med ris och kylslaget vin, har de berättat att det kallaste som de tidigare upplevt är minus 12 grader. Något de alltså slog redan när de klev av planet i Mora. Nu är de i Husvallgölen, i närheten av "köldhållet" Särna. Snart ska de ut på toppfågeljakt i närmast tredubbel kyla mot sitt tidigare rekord. Béatrice säger att det inte är så farligt, det här är torr kyla, inte som den fuktiga luft hon är van vid från trakterna där Frankrikes bästa brieost görs. Jag hoppas, i mitt stilla sinne, att det ska gå bra. Både med deras jakt men främst med deras hälsa. Minus 30 grader har aldrig varit någon barnlek.

FRANSMÄNNEN HAR LÅNAT skidor av Samuel. Kläder har de själva, efter en noggrann utrustningslista som han skickat ut. Men han vågar inte lita på att de ska köpa rätt sorts skidor och stavar.

– När det gäller utrustning går det aldrig att vara för noga. Det räcker inte att säga "varma kläder", berättar Samuel.

– Varma kläder i Sydafrika är inte samma sak som i Särna i februari.

Jag tar en titt på fransmännens skor. Tjocka sulor, det absolut viktigaste, men ändå verkar de lite väl "tajta". Jag bestämmer mig för att ha koll på fru de Laubrières fötter. Det vore dumt om hon fryser bort sig redan första dagen. De ska trots allt vara här i fem dagar och väderlekstjänsten har lovat att högttrycket ska hålla i sig hela veckan.

Från huset i Husvallgölen går vi uppåt berget på andra sidan Fuluälven. Samuel har jakträtt för sina gäster på ungefär 29 000

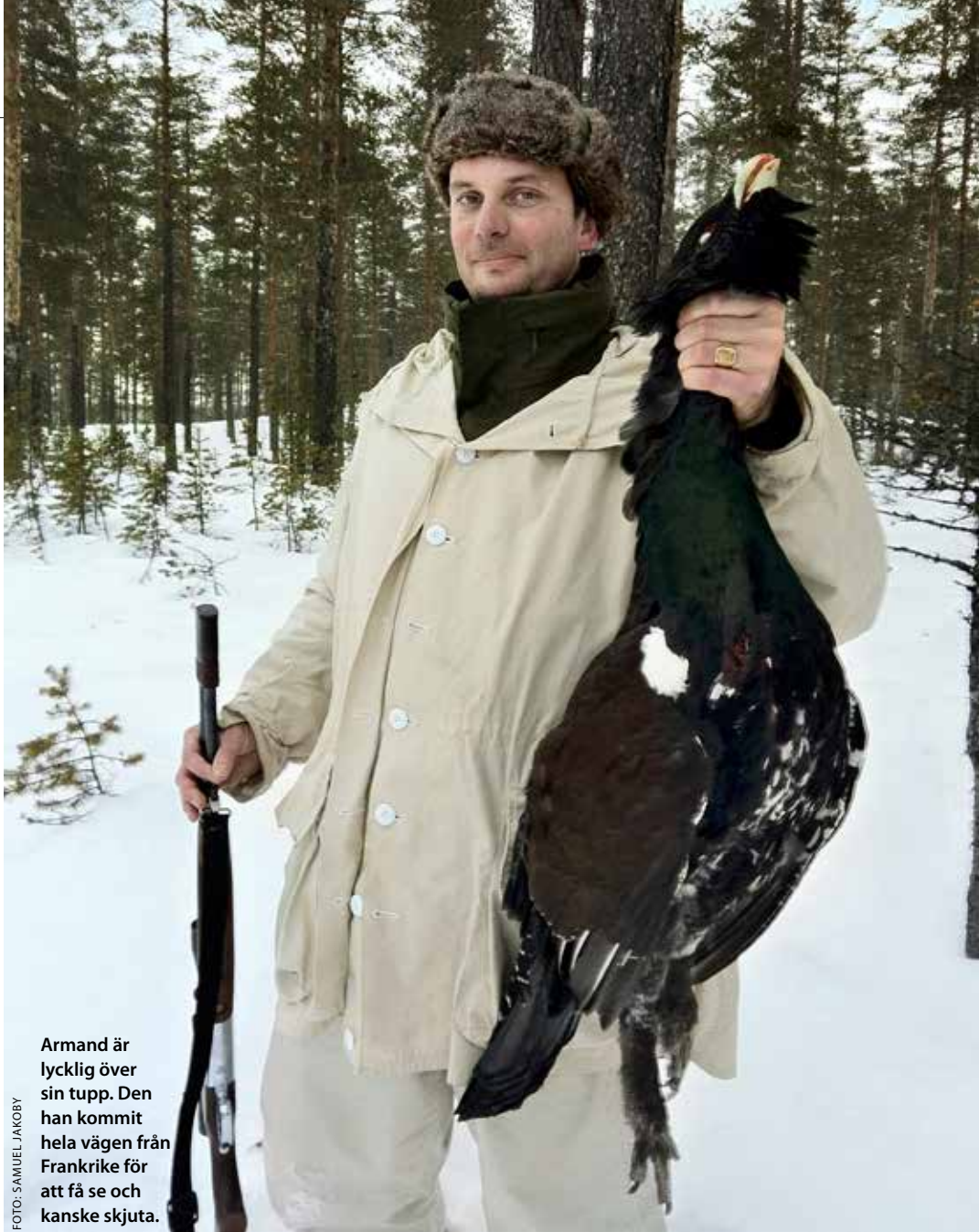

FOTO: SAMUEL JAKOBY

Armand är lycklig över sin tupp. Den han kommit hela vägen från Frankrike för att få se och kanske skjuta.

”När det gäller utrustning går det aldrig att vara för noga. Det räcker inte att säga varma kläder”

hektar. I dag kommer vi alltså inte ens att avverka en bråkdelen. Jaktmarkerna ligger dels på allmänningsskog, dels på mark som han själv hyr av Sveaskog. Han har varit jakt- och fiskeguide i fem år. Ett par av säsongerna har det varit väldigt bra med toppfågel på markerna. När han gått från huset ner till lövskogen vid Fuluälven har han sett fullt med orre. Sedan lite längre upp, där myrmarker och tallskog breder ut sig, har det varit gott om tjäder. Men tyvärr inte i år. Inte just det året när Samuel haft hela januari bokad med utländska jaktgäster på toppjakt. Det är inte alltid det går som du tänkt dig. Jag måste ändå fråga hur han lyckas få en säsong fullbokad med toppfågeljägare?

– Ja, du ska väl kanske inte fråga mig om just det. Det borde du fråga gästerna om. Men jag tror att de flesta hittar oss på nätet. Eller genom de kontakter jag får på jaktmässorna.

– Men toppjakt är egentligen bara något jag erbjudit för att det är möjligt. Fåglarna finns, terrängen finns, infrastrukturen finns och jag är hemma. Störst bland mina jaktarrangemang är fågeljakt med hund och jägar-examenskurser förstås.

– Att jag skulle ha fullt med folk, ända från Australien, här i år, det hade jag aldrig trott. Men det är kul. Folk från Sydeuropa älskar tjäder och orre.

Han och frun Nathalie utbildade sig på

Tornedalens Folkhögskola till jakt- och fiskeguider. De bestämde sig tidigt för att testa vingarna och starta egen verksamhet. Något som inte är helt enkelt i Sverige. Genom sökmotorn Hemnet hittade de en gård mellan Särna och Sälen, i skuggan av Fulufjällets Nationalpark, som hade ett överkomligt pris. Föräldrarna gick i borgen och de unga köpte sig en gård redan innan de gått ut skolan.

DE BÖRJADE SIN verksamhet i sitt eget hem i Husvallölen. En plats du möjligen ska ha GPS för att finna om du inte kör omkring på väg 311 alla dagar i veckan. Efter halvtannat år blev den gamla skolan till salu och de slog genast till. Att ha gästerna på en annan plats än på den egna gården har alla fördelar du kan tänka. Efter det har det bara handlat om att bygga upp ett program och en kundstock. Flugfiske på sommaren, fågeljakt om hösten och på vintern. Hela våren går ut på att besöka mässor och försöka sälja in sitt koncept. Något de lyckats med förvånansvärt bra på så kort tid. Dels har de återkommande gäster på både jakt och fiske. Till exempel besökare som gått flugfiskeskola eller jägarexamenskurs. Som sedan vill komma tillbaka för att uppleva jakt och fiske på "riktigt". Det handlar om gäster som söker just det Nordic Footprints erbjuder, på nätet, och bestämmer sig för att byta värmen i Frankrike mot kylan i Särna för några dagar.

Armand har varit i Sverige förut men inte Béatrice. Jag tänker att han kanske kunde

"På något sätt är inte hela jakten räddad, fyra hela dagar för en orre, är inget du ringer hem om"

ha gett henne en liten mjukstart men Béatrice verkar nöjd. Armand jobbar i ett franskt skogsbolag, hon är veterinär. De är vana jägare, de älskar att vara ute. Och Armand säger att just en uppstoppad tjädertupp är något han verkligen drömt om. Han var i Sverige på toppjakt förra vintern. De såg en del fågel men fick aldrig riktigt till det. I stället kom han hem till stugan när andra hade skjutit en eller två tuppar. "Varför man nu ska skjuta två stycken". Och han fick åka hem utan tjäder att stoppa upp. Men nu hoppas han på lite mer tur. Det är första gången de åker på semester utan barnen och han säger att en tupp skulle vara "très bien". Jag frågar varför han tycker om tjäder så mycket? Han ser på mig och säger "C'est magnifique!" vilket jag ju förstår.

ATT VARA JAKT- och fiskeguide är ingen dans på rosor. Snarare upplevs det nog ibland som en dans på tunn is. Där du hela tiden måste väga ditt nästa steg. Du får vara beredd på att jobba 16 timmar om dagen för ett jobb som inte betalar sig alla timmar du jobbar. Trots att du jobbar hårt som tusan. Det syns direkt att Samuel har rutin. Saker flyter på medan han har tid att prata och socialisera. Elden i öppna spisen tar fart samtidigt som han gör i ordning formen med lasagne, samtidigt som han svarar på frågan om det är lika bra med fågel på stäl-

let som vi ska till i morgon. Jag noterar att älgfärsen till kvällens lasagne är förpackad i portioner. Färdiglagat och hemgjort. Jag förstår att "lediga" dagar går åt till förberedelser. Jag förstår att "lediga" dagar är något som existerar väldigt mycket i fantasin eller något annanstans.

DET ÄR FÖRST den sista dagen det vänder. Kylan ligger lika envetet kvar, men det är inte den som egentligen är själva problemet. För en vecka sedan regnade det. Sedan blev det svinkallt. Det har varit skarpt och eländigt. Att smyga på skidor i bristande skare är inte möjligt. Men nu verkar det som om den lilla tunna snön som legat på skarlagret plötsligt luckrat upp det skarpa. Snö strävar alltid efter sin egen stabilitet. Lagerförändras, strukturer upphävs. Det går äntligen att smyga. Först är det några orrar nere vid älven. Armand får skottläge och han tar det. En orre går i backen. På något sätt är inte hela jakten räddad, fyra hela dagar för en orre, är inget du ringer hem om. Men det är i alla fall en skön känsla att veta att en frusen fransman kan träffa när chansen ges. Ett par timmar senare kommer allt att ytterligare förbättras. Ensam gammtupp sitter i topp. Samuel och Armand kan smyga i läge. Avståndsbedömaren säger 130 meter. Samuel viskar till Armand att han ska hålla "i överkant på fläcken". Alltså i överkant på den vita fläcken på tuppens vinge. Skottet går. Tjädern faller till marken med en skön duns. När de kommer fram till trädet tar Armand upp den varma tuppen. En magnifik fågel. En lyckad jakt. **JOF**

Tre musketörer som precis bestämt sig för att återvända till huset, elda i kaminen och tina upp köttsoipan.

Utländska jägare

SÄSONGEN 2011/2012 såldes 26 400 jaktkort till utländska gäster i Sverige. Enligt statistiken en minskning med drygt 3 000 kort från säsongen före. Men generellt syns en svag ökning från 2002/2003 då det såldes 18 000 kort. Mest jaktkort köper danskarna, med ungefär 14 002. Det är dubbelt så många danska jägare i Sverige som norska, 7 124, som i sin tur är många fler än finländarna på 2 562 jaktkort.